

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 1. Quis aduersarius sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

uerſum nos habere fratrem, munus ante altare reliquere, & pergere ac reconciliari fratri, deinde venire & munus offerre. Quod ſi accipiat ſur ad litteram, fortassis aliquis credat ita fieri oportere, ſi preſens frater ſit. Non enim diutius differri poteſt, cum munus tuum relinquere ante altare iubeatur. Si ergo de abſente, & quod fieri poteſt, etiam trans mare conſtituto aliquid tale veniat in mentem, abſurdum eſt credere ante altare munus relinquendum, quod poſt terram & maria pererrata offeras Deo. Et ideo proſus intro ad ſpiritualia reſugere cogimur, ut hoc quod dictum eſt ſine abſurditate poſſit intelligi.

VERSUS 26. 27.

Eſto conſentiens aduerſario tuo cito, dum es in via cum eo; ne forte tradat te aduerſarius iudici, & index tradat te miniſtro, & in carcerem mittaris. Amen dico tibi, non exiſ inde, donec reddas nouiſſimum quadrantem.

QVÆSTIO I.

Quis aduerſarius ſit?

§. 1. Hieronymus, deinde Maldonatus, & Bellarminus varias interpretationes referunt. Orig. hom. 35. in Luc. Itemque Ambr. Euthym. & Theophyl. in 12. Luc. Hier. Ep. 8. diabolum eſſe interpretantur, quod miror ſenſiſſe Græcos cum ſit εὐαγγ. beneuolus, nunquam autem cum demone amicitia in eunda ſit. Veras tamen interpretatio fuit, etiam apud Tert. l. de anima. Eodem modo reſelluntur, qui carnem, ut Athanaſ. q. 62. & Iuuenius, aut peccatum intelligunt.

An aduerſarium eſſe Dei legem, cui conſentire neceſſe ſit. Ita Aug. hom. 1. de verbis Dom. in monte, hom. 31. libro 50. homil. Eam quoque habent Hier. Bonavent. Bern. ſerm. 85. in Cantica.

Mihi veriſſima videtur, quæ eſt Amb. l. 7. in Lucam & Hilarij can. 4. Aduerſarium eſſe, quem læſimus, qui nobis litem intendit, quo cum pacem inire iubemur, dum in via huius vitæ ambulantes ad iudicem tendimus. Paulo aliter auctor reg. breuiſſorum interrog. 222. *Quis eſt aduerſarius vniuſcuſque noſtrum quomodo eum eo conſentientes erimus. Reſponſio. Preſiſe hoc in loco Dominus aduerſarium illum appellat, qui aliquid nobis conatur adimere eorum, quæ ad ius noſtrum pertinent. Porro illi conſentientes ſumus, ſi præceptum Domini illud ſeruamus. Qui vult tecum iudicio contendere & tunicam tuam tollere, diſmitte ei & pallium, & in omni huiusmodi re ad eundem modum.*

Qui bonum Angelum interpretantur non longe ab hac ſententia abeunt; ille enim eum quem commiſſum habet, ab iniuria vindicat. Cauſa cur hanc veram putem eſt contextus & verba. Contextus, quia quemadmodum eum qui deteriorem cauſam habet, præſtat paciſci, & componere litem, ante iudicis ſententiam, ita quoque qui fratrem læſit, eumque accuſatorem ſibi appoſuit, ſive vere vindictam poſcat, ſive factum ipſum, & iniuria clamat vltionem, dum viuſ, ſatisfacere debet, ſive grandis ſit, ſive parua iniuria, imo omnino abunde & largiter ſatisfacere; ne ad extremum quadrantem cogatur.

Verba idem indicant; nam vocatur εὐαγγ. quod proprie de eo dicitur qui nobiſcum litigat. Syrus vocat דינאך דינאך, Bihel Dinach Dominum litem tuam, ſeu, habentem litem tuam. Cui Græci nos vult eſſe εὐαγγ.

Adami Conzen in Euang. Tom. I.

res beneuolos, Syrus ait, ſis מַחְסֵיךָ, Mathæus deſiderabilis cum aduerſario. Iubemur autem proximum diligere, iniurijs ſatisfacere, alia exemplaria habent εὐαγγ. conſentientes.

QVÆSTIO II.

Quid ſit vltimus quadrans, & ubi ſoluatur?

§. 1. Quadrantem Græcus vocat κοδων, nomine latino in Graium vſum translato. Lucas minutum vocat. Quarta pars aſſis eſt, teruncius, vel triuncius dictus, ita Beda, Franciſcus Lucas alij. Syrus interpres octauam vocat, סְחֵמֹנָה, Schemonia. Ge-chma, obolus hæc eſt computatio, Drachma eſt obolorum lus, Chal. 4. obolus 4. quadrantum, τετραμνοδων. Quadrans cuius continet duos Chalcos, Chalcus duos minuta. Itaq; quadrans octo minuta habet. At Syrus obolum diuidunt in octo minuta, & octauam partem vocant aſſis, quæ minima eſt, & indiuiſibilis; nam dimidiam hordeacei grani partem pondere adæquat. Hoc ergo indicat ad minimum teruncium omnia perſoluenda, nihil remittendum.

§. 2. Duplex verò de ſolutione eſt interpretatio. Quidam enim de illis qui apud inferos æternas pendunt pœnas accipiunt, qui non ſunt exituri donec ſoluant extremum quadrantem, quem quia nunquā ſoluent, nunquam egredientur. Qua quidem ſententia eſt Auguſtinus, & nonnulli recentiores.

Plerique tamen de minutis peccatis, quæ in purgatorio expiantur, explicuere. Eorum expoſitionem Bellarm. amplectitur l. de purgatorio c. 7. Tert. l. de anima. c. 17. Cyp. l. 4. Ep. 2. Orig. 35. hom. in Luc. Eufeb. Emyſſenus hom. 3. de Epiphany. Amb. in c. 12. Luc. Hier. hoc loco. Bern. de obitu Humberti. Theodor. Decum. in commentario. multique alij, ex quò probatur, eos omnes cum hunc locum de purgatorio acciperent, purgatorium eſſe credidiſſe.

§. 3. Hanc interpretationem confirmat, non modo auctoritas tantorum viroꝝ, ſed etiam contextus, adeoque ipſum argumentum. Nam cum ponitur particula Donec, duo ſemper adduntur, quorum alterutrum fieri neceſſe eſt. Ut cum dicimus: *Et non ſiſſit a cognoscebat eum donec peperit primogenitum.* Quamuis non liquid ſequatur, poſtea cognouiſſe, hoc ſaltem conſicitur, peperit, riſſe primogenitum aliquando. Sic & illud: *Sede à dextis meis donec ponam inimicos tuos ſcæbellum pedum tuorum.* Non ideo poſtquam inimici poſiti fuerint, non ſedebit, ſed tamen ſequitur, fore ut inimici ſub pedibus ponantur. Ita hoc loco, licet ex particula donec immediatè non colligatur exiturum aliquando, alterum tamè conſequitur neceſſario, fore ut ſoluatur vltimus quadrans, donec εὐαγγ. ſeu ut Syrus, octauum vltimum. Eſt enim comparatio illius, qui in purgatorio diſſoluit debitum cum eo, qui in carcere detinetur, vltimum ſoluturus quadrantem. Auguſtinus ſermone in monte illa ita diſſerit, ut neget ſe adimere diligentiorẽ tractationem.

Nos duo hinc certò pro fide antiqua colligimus. Ex hac in primò dogma illud de purgatorio fuiſſe antiquiſſimum in Eccleſia, à nullo Catholico vilo vnquam tione purgatorum fabricant. Deinde improbam eſſe Caluini, gatorum Danielis Toſſani in mentiendo audaciam, qui dogma diſcimus illud recentioribus imputant. Sed ipſam beſtiam olim cogniamus.

§. 4. Caluinus hunc in modum in Catholicos intehitur. [Cæterum pluſquam ridiculi ſunt Papiſtæ, qui in perpetua loci huius allegoria purgatorium ſuū "Patrum fabricant. Nihil apertius eſt quam Chriſtum de bene- "hægeſt, uolentia inter homines colenda diſſerere. Illis nulla "ſiqua, religio eſt ſine pudore verba eius peruertere, & in ſen- "culpa eſt. ſum]